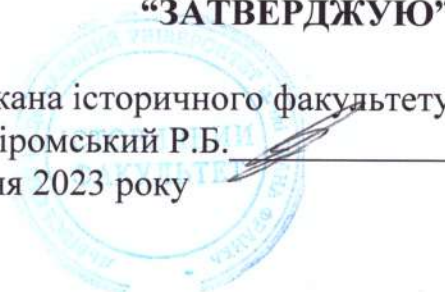

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана історичного факультету
проф. Сіромський Р.Б.
30 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ

Освітній рівень: **Бакалавр**

Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність: **054 Соціологія**

Освітня програма: **Прикладна соціологія**

Факультет: **Історичний**

2023-2024 навчальний рік

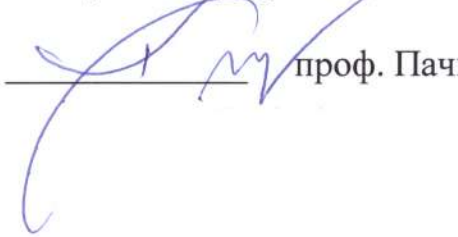
Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія конфлікту» для студентів другого курсу бакалаврської програми за спеціальністю 054 Соціологія.

Розробник: Кудринська Г.І., доцент кафедри соціології, кандидат соціологічних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри соціології

проф. Пачковський Ю.Ф.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 – соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
	Напрямок підготовки: 054 – соціологія		
Модулів – 1	Спеціальність: 054 Соціологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: презентація		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		4-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	32 год.	– год.
		Практичні, семінарські	
		32 – год.	– год.
		Лабораторні	
		– год.	– год.
		Самостійна робота	
		56 год.	– год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: іспит			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми здобуття освіти – 114%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Соціологія конфлікту» є нормативною навчальною дисципліною, розробленою для освітньо-професійних програм бакалаврського рівня «Прикладна соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», що викладається у 4 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Курс розроблено таким чином, щоб надати його учасникам необхідний теоретичний і фактографічний матеріал для отримання цілісної картини стосовно сутності соціальних конфліктів, механізмів їх виникнення та розгортання, стратегій і тактик поведінки, альтернативних підходів до їх конструктивного розв'язання.

Метою вивчення дисципліни «Соціологія конфлікту» є: формування у студентів конфліктологічної компетентності, що передбачає: вміння прогнозувати, попереджати та регулювати конфлікти; навички аналізу конфліктних ситуацій, здатність критично оцінювати їх, виокремлюючи дійсні чинники загострення; готовність спільно формувати конструктивні рішення виходу з конфлікту, мінімізуючи деструктивні форми з метою оптимізації комунікативної взаємодії.

Завдання навчальної дисципліни:

- теоретичне – розглянути базові поняття соціології конфлікту, сутнісні характеристики конфліктів у різних сферах суспільного життя; стратегії й тактики конструктивного розв'язання конфліктів;
- методологічне – сприяти розвитку пошукових здібностей студентів, їх креативності та можливостей самостійного здобуття знань, а також вміння демонструвати ці знання в аудиторії;
- соціальне – сприяти розвитку творчих і комунікативних здібностей у студентів шляхом застосування інтерактивних методів навчання.

У результаті успішного проходження курсу студенти набудуть загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності, що сприятимуть формуванню відповідних результатів навчання:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології

СК09. Здатність розуміти специфіку функціонування сучасного суспільства у розрізі його базових галузей і суб'єктів, а також надавати фахове пояснення щодо прикладних аспектів суспільної життєдіяльності.

СК10. Здатність аналізувати та оцінювати діяльність соціальних інститутів, що продукують і поширюють інформацію, формують і реалізують комунікативні стратегії у суспільстві, здатність розуміти закономірності інформаційних та комунікаційних процесів, а також бути їх активним учасником/учасницею.

Результати навчання:

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

РН13. Розуміти специфіку функціонування сучасного суспільства у розрізі його базових галузей і суб'єктів, а також надавати фахове пояснення щодо прикладних аспектів суспільної життєдіяльності.

РН14. Вміти аналізувати та оцінювати діяльність соціальних інститутів, що продукують і поширюють інформацію, формують і реалізують комунікативні стратегії у суспільстві, вміти обґрунтовувати закономірності інформаційних та комунікаційних процесів, а також бути їх активним учасником/учасницею.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загальна теорія конфлікту

Тема 1. Історія формування конфліктологічних ідей

Філософські уявлення про сутність та причини конфліктів. Особливість поглядів представників соціал-дарвінізму на конфлікт (У.Беджгот, Л. Гумплович, У. Самнер, Г. Ратценхофер, А.Смолл). Сутність марксистської концепції конфлікту. Функціональна теорія конфлікту Г.Зіммеля, особливості його поглядів на конфлікт. Парадокс Зіммеля. Л.Козер і Р.Дарендорф як творці парадигми конфлікту. Л.Козер про внутрішні і зовнішні конфлікти. Позитивні та негативні аспекти конфлікту за Л.Козером. Р.Дарендорф про три стадії розвитку конфлікту. Основні способи вирішення конфлікту за Р.Дарендорфом. Загальна теорія конфлікту К.Боулдінга. Теорія конфлікту Р. Коллінза. Структурне насилля та структурні конфлікти (Й.Галтунг). Загальна теорія конфлікту Л.Крісберга.

Тема 2. Конфлікт як соціальний феномен

Особливості тлумачення поняття «конфлікт». Конфлікт як модель поведінки. Основні ознаки конфлікту. Структура конфлікту, його об'єктивні та суб'єктивні складові. Учасники конфлікту. Ранг опонента. Ступінь участі у конфлікті. Причини конфлікту, їх об'єктивний і суб'єктивний характер. Конструктивні (інформаційно-пізнавальна, інтеграційна, адаптаційна) та деструктивні функції конфліктів.

Тема 3. Динаміка конфлікту

Динаміка розвитку конфлікту, його гострота. Поняття про конфліктогени. Життєвий цикл конфлікту, основні фази (латентна, демонстративна, агресивна та батальна). Умови перебігу конфлікту. Основні детермінанти завершення конфлікту: припинення конфліктної взаємодії; зменшення розпалу негативних емоцій; врахування статусного стану конфліктуючих; вибір адекватної стратегії поведінки. «Ціна» конфлікту та «ціна виходу» з конфлікту. Постконфліктна стадія.

Тема 4. Класифікація та типи конфліктів

Основні критерії класифікації конфліктів. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти. Міжоособистісний або діадний конфлікт як найбільш поширений тип конфлікту, особливості його перебігу. Основні психологічні причин виникнення

міжособистісних конфліктів. Конфлікти цінностей. Конфлікти інтересів. Конфлікти етикету. Конфлікт між особистістю і групою. Поняття міжгрупового конфлікту: основні аспекти та особливості. Внутрішньоособистісний конфлікт, його показники, характерні ознаки, основні причини. Класифікація внутрішньоособистісних конфліктів на основі ціннісно-мотиваційної сфери. Три типи внутрішньоособистісного конфлікту за К. Левінім. Когнітивний дисонанс та шляхи його подолання. Конфлікти у різних сферах суспільного життя: сутність, причини виникнення та особливості розгортання.

Змістовний модуль 2. Регулятори конфліктної взаємодії

Тема 5. Соціально-психологічні чинники конфліктної поведінки.

Особистість як суб'єкт конфлікту. Конфліктність особистості, особливості поведінки. Основні типи конфліктних особистостей. Мотиви та цілі учасників взаємодії. Інтереси та поведінка у конфлікті: діалектика взаємозв'язку. Основні стратегії й тактики конфліктної взаємодії, доцільність їх застосування.

Поведінкові бар'єри та конфліктна поведінка (бар'єр соціальної взаємодії, бар'єр соціального сприйняття та бар'єр негативних емоцій). Сутність та основні різновиди психологічних впливів на іншу людину. Базові вимоги конструктивного впливу. Конструктивна суперечка за Кратохвілом. Види психологічного протистояння впливу.

Стресостійкість як спосіб запобігання конфліктам.

Тема 6. Шляхи запобігання та подолання конфліктів

Основні підходи до попередження конфліктів. Детермінанти безконфліктної поведінки. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки у конфлікті. Суб'єктивна умова запобігання конфлікту. Поняття асертивної поведінки. Умови та правила розв'язання конфлікту. Моделі поведінки в конфліктній ситуації (конструктивна, деструктивна, конформістська). Типові помилки учасників конфліктної взаємодії. Психологічний клімат як умова профілактики конфлікту в групі.

Тема 7. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів

Переговори – універсальний метод розв'язання конфлікту: сутність, функції, типи. Переваги та особливості переговорів.. Техніки ефективного слухання. Правила принципівих переговорів. Етнокультурна специфіка ведення переговорів. Фасилітація як одна з процедур розв'язання конфлікту (сутність, особливості, методи). Сутність та основні ознаки процесу медіації. Сфери застосування медіації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Всього годин	У тому числі			
Л		Сем	Інд.	СР	
2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. Загальна теорія конфлікту					
Тема 1. Історія формування конфліктологічних ідей	14	4	4		6
Тема 2. Конфлікт як соціальний феномен	14	4	4		6
Тема 3. Динаміка конфлікту	14	4	4		6
Тема 4. Класифікація та типи конфліктів	24	6	6		12
Разом за змістовним модулем 1	66	18	18		30
Змістовний модуль 2. Регулятори конфліктної взаємодії					
Тема 5. Соціально-психологічні чинники конфліктної поведінки	16	4	4		8
Тема 6. Шляхи запобігання та подолання конфліктів	16	4	4		8
Тема 7. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів	22	6	6		10
Разом за змістовним модулем 2	54	14	14		26
Усього годин	120	32	32		56

5. Теми семінарських / практичних занять

№ теми	Назва теми/змістового модулю	Кількість годин
Змістовний модуль 1. Загальна теорія конфлікту		
Тема 1.	Історія формування конфліктологічних ідей	4
Тема 2.	Конфлікт як соціальний феномен	4
Тема 3.	Динаміка конфлікту	4
Тема 4.	Класифікація та типи конфліктів	6
Змістовний модуль 2. Регулятори конфліктної взаємодії		
Тема 5.	Соціально-психологічні чинники конфліктної поведінки	4
Тема 6.	Шляхи запобігання та подолання конфліктів	4
Тема 7.	Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів	6
Всього:		32

6. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальною програмою.

7. Самостійна робота

№ теми	Назва теми	Кількість годин
Тема 1.	<p>Історія формування конфліктологічних ідей</p> <p><u>Підготовка відповідей на питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості марксистської парадигми конфлікту. 2. Особливості формування уявлень про конфлікт в історичній ретроспективі (на основі аналізу статей «Теорія конфлікту: історія та сучасність»; «Сучасні теорії конфлікту»). 3. Значимість конфліктологічної парадигми в соціологічному дискурсі. 4. Теоретичні передумови формування соціології конфлікту. 5. Сутність теорії мирної трансформації конфліктів Й.Галтунга. 	6
Тема 2.	<p>Конфлікт як соціальний феномен</p> <p><u>Підготовка відповідей на питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структурно-функціональні характеристики соціального конфлікту. 2. Роль «третьої сторони» в конфлікті. 3. Як зазначав Л.Козер, конфлікт виконує тестуючу функцію. Чи можна «штучно» сконструювати конфліктну ситуацію, щоб у такий спосіб перевірити реакцію своїх друзів чи колег? У чому може полягати небезпека такого «тестування»? <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювання основних категорій соціології конфлікту. 2. На основі опрацювання наукової літератури підготуватися до дискусії «Соціальний конфлікт як певний етап комунікації». 	6
Тема 3.	<p>Динаміка конфлікту</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наведіть приклади короткотривалих та затяжних конфліктів. Поміркуйте, від чого залежить тривалість конфлікту. 2. Аналіз реального конфлікту з власного досвіду, послуговуючись схемою структурного аналізу. 3. На основі перегляду кінофільму «Темні часи» проаналізувати особливості розгортання конфліктів, які простежуються у фільмі. 	6

<p>Тема 4.</p>	<p>Класифікація та типи конфліктів</p> <p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Виокремити структурні компоненти конфліктів у сфері міжособистісних стосунків (із власного досвіду). Охарактеризуйте свою поведінку в них. Проаналізуйте його конструктивну та деструктивну функції.</p> <p>2. Окреслити особливості конфліктів у сфері внутрішньої політики України в залежності від наявності конфліктної ситуації.</p> <p>3. Проаналізувати різновиди сімейних конфліктів у повісті І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» (учасники, причини, особливості розгортання, завершення/розв'язання, постконфліктна стадія).</p> <p>4. На основі опрацювання наукової літератури, Інтернет-джерел проаналізувати основні причини виникнення конфліктів у різних сферах сучасного українського суспільства.</p> <p>5. Наведіть приклади глобальних конфліктів і проаналізуйте причини їх виникнення.</p> <p>6. На основі опрацювання наукових публікацій проаналізувати сутність конфліктів у системах безпеки.</p> <p>7. На основі перегляду кінофільму «Принцеса Монако» (2014 р.) проаналізувати типи конфліктів, які простежуються у фільмі (див. схему аналізу конфлікту).</p>	<p>12</p>
<p>Тема 5.</p>	<p>Соціально-психологічні чинники конфліктної поведінки</p> <p><u>Завдання:</u></p> <p>1. Враховуючи лекційний матеріал, використовуючи пошукові системи Інтернету, наукову літературу, підготуйте відповіді на питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Які з розглянутих типологій конфліктних особистостей, на Вашу думку, є найбільш «вдалими»? ➤ Використовуючи обрану типологію, запропонуйте відповідні типи особистості (з реального життя, з кінофільмів чи літератури). Обґрунтуйте свій вибір. <p>2. Візуалізація конфлікту з власного досвіду чи іншого реального конфлікту (конструювання карти конфлікту та її обговорення).</p> <p>3. На основі опрацювання наукової літератури підготуватися до дискусії «Агресія як форма поведінки, що продукує конфлікт».</p>	<p>8</p>
<p>Тема 6.</p>	<p>Шляхи запобігання та подолання конфліктів</p> <p><u>Підготовка відповідей на питання:</u></p> <p>1. Як можна спрогнозувати конфлікт?</p>	<p>8</p>

	2. Типові помилки учасників конфліктної взаємодії. 3. Сутність профілактики конфлікту. 4. Правила безконфліктного спілкування. 5. Етичні норми спілкування в конфліктній ситуації. <u>Завдання:</u> 1. Аналіз кейсів.	
Тема 7.	Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів <u>Підготовка відповідей на питання:</u> 1. Детермінанти успішних переговорів. 2. Етнокультурна специфіка ведення переговорів 3. Основні правила налагодження відносин між сторонами переговорів. 4. Неетичні параметри ведення переговорів. 5. Співвідношення процедур медіації та примирення. <u>Завдання:</u> 1. Аналіз Закону України «Про медіацію». 2. Аналіз кейсів.	10
	Разом	56

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота є додатковим чинником активізації роботи студентів упродовж семестру і має на меті формування в структурі їхньої аналітичної діяльності, навичок працювати зі спеціальною літературою, орієнтує їх на критичне осмислення інформації та ґрунтовніше засвоєння здобутих теоретичних знань і практичних проблем навчальної дисципліни.

Виконання індивідуального завдання студентом передбачає підготовку PowerPoint презентації за задалегідь запропонованою тематикою та її представлення на семінарському занятті. Даний вид роботи скерований на формування у студентів уміння селекціонувати необхідну інформацію та застосовувати її до висвітлення обраної проблеми з формулюванням відповідних практичних висновків. Критеріями оцінки виступів є: повнота, структурованість та відповідність матеріалу анонсованій темі, наявність власної думки, вміння пов'язати його з реаліями життя сучасного суспільства.

9. Методи навчання

Лекції: Передбачають систематичний і послідовний виклад навчального матеріалу, а також залучення студентів до обговорення дискусійних питань.

Семінарські заняття дискусійного, або практично орієнтованого характеру з використанням інтерактивних методів навчання. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Максимальна оцінка за активність на кожному занятті оцінюється в **3 бали**. Посередня активність оцінюватиметься 2 балами, мінімальна – 1 балом.

Результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності	проведення лекцій із використанням мультимедійного забезпечення; практичне заняття; самостійна робота	участь у дискусіях; виконання індивідуального завдання та презентація його результатів; спільне обговорення усіх презентацій; модульні контрольні роботи
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач	лекції-дискусії; інтерактивні семінарські заняття дискусійного або практично орієнтованого характеру; індивідуальна та групова робота в рамках семінарських занять	участь у дискусіях; усні відповіді, доповнення; участь у груповій роботі на семінарських заняттях, презентація результатів цієї роботи; виконання індивідуального завдання та презентація його результатів; спільне обговорення усіх презентацій;
РН13. Розуміти специфіку функціонування сучасного суспільства у розрізі його базових галузей і суб'єктів, а також надавати фахове пояснення щодо прикладних аспектів суспільної життєдіяльності	лекції – дискусії; інтерактивні семінарські заняття дискусійного або практично орієнтованого характеру; групова робота в рамках семінарських занять; самостійна пошукова робота	усні відповіді, доповнення; участь в індивідуальній та груповій роботах на семінарських заняттях, презентації результатів цієї роботи; спільне обговорення усіх презентацій
РН14. Вміти аналізувати та оцінювати діяльність соціальних інститутів, що продукують і поширюють інформацію, формують і реалізують комунікативні стратегії у суспільстві, вміти обґрунтовувати закономірності інформаційних та комунікаційних процесів, а також бути їх активним учасником/учасницею	лекції – дискусії; інтерактивні семінарські заняття дискусійного або практично орієнтованого характеру; групова робота в рамках семінарських занять; самостійна пошукова робота	участь у дискусіях; участь у груповій роботі на семінарських заняттях, презентації результатів цієї роботи; спільне обговорення усіх презентацій

10. Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється на основі модульно-рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів.

№	Форма участі студента у навчальних заняттях	Максимальна кількість балів
1.	Модульні контрольні роботи	10 x 2= 20 балів
2.	Індивідуальні завдання / презентації 2 тем із запропонованого переліку	5 x 2= 10 балів
3.	Участь у дискусіях та обговореннях, аналіз наукових публікацій	20 балів
	Іспит	50 балів
Разом упродовж семестру		100 балів

Остаточна оцінка знань студентів із навчальної дисципліни визначається за сумою балів, отриманих студентами за роботу в семестрі та на іспиті. Сумарно всі види поточного контролю впродовж семестру складають максимально 100 балів

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2			50 балів	100 балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
0-3	0-3	0-3	0-6	0-3	0-3	0-9		
0-10				0-10				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	За національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Добре	
71-80	C	Задовільно	
61-70	D		
51-60	E		
	*	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання

* Кількість балів для оцінок «незадовільно» визначається Вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

12. Методичне забезпечення

1. Соціологія: робочі програми для підготовки бакалаврів: навч.-метод. посіб. (частина 1): [для студ. вищ. навч. закл.] / [Н.В.Коваліско, О.Т. Бень, Т.С.Бурейчак та ін]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. 374–394.
2. Силабус навчальної дисципліни «Соціологія конфлікту» для студентів ОКР «бакалавр» за напрямом підготовки 05 – соціальні та поведінкові науки, спеціальністю 054 – соціологія, 2024 року. – <https://clio.lnu.edu.ua/course/sotsiolohiia-konfliktu-opp-prykladna-sotsiolohiia>.

13. Рекомендована література

Основна література:

1. Березовська Л.І., Юрков О.С. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник. Мукачево: МДУ, 2016. 201 с.
2. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. Київ: Вид-во «ОСНОВИ», 2003. 172 с.
3. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 564 с.
4. Миронова О. М., Мазоренко О.В. Конфліктологія : навчальний посібник. Харків: Вид-во ХНЕУ, 2011. 168 с.
5. Сивогракова З. А., Алексеєнко Н. В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління конфліктами: Конспект лекції. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 52 с.
6. Яремчук С.С.. Сучасні теорії в конфліктології: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2008. 72 с.

Додаткова література:

1. Барабанов І.В., Андрєєва Т.Є., Гетьман О.О. Сучасний конфлікт-менеджмент: монографія. Харків: ФОП Панов А.М., 2019. 204 с.
2. Денисенко І.Д. Сучасна теорія конфлікту: проблеми експлікації, демаркації, класифікації. *Українським соціум*. 2013. № 3(46). С. 32–43.
3. Долинська Л. В., Матяш-Заяц Л. П. Психологія конфлікту: навчальний посібник; 3-є вид. Київ : Каравела, 2016. 303 с.
4. Захарчин Г. М., Винничук Р. О. Управління конфліктами : навч. посіб.; 2-е вид., допов. Львів : «Львівська політехніка», 2019. 192 с.
5. Ковтуненко Е.С. Концептуалізація поняття конфліктної взаємодії в руслі теорії соціального конфлікту. URL: <https://sociology.knu.ua/sites/default/files/library/elopen/aktprob.19.71.pdf>.
6. Котлова Л.О. Психологія конфлікту: курс лекцій: Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2013. 112 с.
7. Коулмен П., Фергюсон Р. Результативний конфлікт / пер. з англ. Інни Софієнко; 2-е вид. Київ: Наш формат, 2017. 312 с.
8. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: навч. посібн. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 416 с.

9. Мазаракі Н. Співвідношення термінів «мдіація» та «примирення». *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 11. С. 226-229.
10. Майструк Н. Конфліктологічна парадигма: класичні та сучасні інтерпретації. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2017/2017-4-3/28.pdf>
11. Поліщук М. Я. Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спорів. *Держава і право*. 2014. Вип. 65. С. 134–139.
12. Трофименко А. В., Константинова Ю.В. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2020. 375 с.
13. Шинкаренко І.О. Конфліктологія: Навчальний контент з навчальної дисципліни для денної форми навчання. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 202 с.
14. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

14. Інтернет-джерела:

1. Збірник наукових праць «Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики». URL: <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/>
2. Інститут соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/>
3. Львівський центр медіації. URL: <https://mediation.lviv.ua/>.
4. Науковий журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг». URL: <http://stmm.in.ua/>
5. Науковий журнал «Український соціум». URL: <https://ukr-socium.org.ua/uk/>
6. Науковий журнал «Габітус». URL: <http://habitus.od.ua/>
7. Публікації викладачів кафедри соціології ЛНУ імені Івана Франка URL: <https://clio.lnu.edu.ua/department/sotsiologiji>
8. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>
9. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
10. Український центр медіації. URL: <https://www.ukrmediation.com.ua/ua/>.
11. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>